

Kulttuurituotannon TKI-toimintaa

12.12.2024

Vuodenvaihteen lähestyessä on hyvä miettiä, millaisia hanketeemoja olemme kulttuurituotannon tutkinto-ohjemassa tänä vuonna käynnistäneet ja mihin suuntaan niistä voidaan jatkaa seuraavina vuosina. Voisi todeta, että edellisen vuoden panostukset hankesuunnitteluun tuottivat hyvää tulosta. Olemme vahvasti mukana neljässä Euroopan unionin osarahoittamassa hankkeessa: kahdessa kulttuurialan valtakunnallisessa ESR+-hankkeessa Luovat web3-ajassa LUME sekä Tuottajakeskus Living Lab, toteutamme yhtä alueellista tapahtuma-alaan liittyvää ESR+-hanketta nimeltään Tapahtumabisnekseen hybridiosaamista sekä olemme mukana monialaisessa EAKR-hankkeessa nimeltään NexTech Ecosystem. Näin ollen nykyiset TKI-toimet kohdistuvat varsin monipuolisiin kehittämiskohteisiin, kuten web3-teknologioiden hyödyntäminen luovilla aloilla, tuottajuuden kehittäminen luovan alan ekosysteemissä, tapahtumaosaamisen lisääminen muilla toimialoilla sekä digitaalisen muutoskyvyn vahvistaminen alueella.

Kilpailu hankerahoituksesta on varsin kovaa, joten tietenkin olemme olleet vielä useamman hankesuunnitelman työstämisessä mukana, sekä sisäisesti, alueellisesti että kansallisesti. Vaikka kaikki hakemukset eivät aina johda toteutukseen, on tärkeää säilyttää luottamus hankkeiden onnistumiseen ja jatkaa uusien ideoiden kehittämistä, tunnistaen uusia mahdollisia yhteistyökumppaneita, rahoituslähteitä sekä toteutustapoja.

Monialaisuuden merkitys

TKI-hankkeiden tavoitteena on usein elinkeinoelämän, erityisesti pk-yritysten kilpailukyvyn edistäminen, toimintatapojen uudistaminen ja yhteistyömallien parantaminen – sanalla sanoen innovaatioekosysteemin kehittäminen. Tällöin tarvitaan sekä yhteiskunnan, koulutuksen ja yritysten tavoitteiden ymmärtämistä, sekä myös ymmärrystä siitä, miten vaikkapa yksittäiset yritykset, henkilöt ja yhteistyöverkostot luovat uuden ajan

ekosysteemiä (Kaihovirta ym., 2017). Alueellinen kehittäminen on kulttuurialalle erityisen merkityksellistä, sillä se voi luoda perustan uusille yhteistyömalleille. Näissä malleissa yrittäjyys ja alueellinen kilpailukyky vahvistuisivat monialaisen yhteistyön kautta, jossa kulttuuriosaaminen voisi olla keskeisessä roolissa.

Monialaisuus ei yksinään riitä innovaatiotoiminnan kehittämiseen, vaan sen kautta syntyvä monikykyisyys antaa osallistujille tarvittavat innovaatiotaidot. Vaikka eri toimijoilla on erilaiset syyt osallistua yhteistyöhön, kaikki voivat hyötyä siitä: opiskelijat kehittävät asiantuntijuuttaan, opettajat saavat yrittäjämäisiä taitoja ja työelämään sovellettavaa tietoa, ja yrittäjät saavat uusia näkökulmia ja toimintamalleja tuote- ja palvelukehitykseen. Tutkimusten mukaan monialainen yhteistyö voi johtaa merkittäviin innovaatioihin ja taloudelliseen kasvuun (esim. Knippenberg, 2017). Lisäksi monialaisuus kehittää osallistujien kykyä soveltaa erilaisia taitoja ja tietoja uusissa yhteyksissä, mikä on keskeistä nykypäivän nopeasti muuttuvassa työelämässä.

Kulttuuri- ja luovien alojen osaamisen kehittäminen tarjoaa monia mahdollisuuksia, mutta tietenkin myös haasteita. Esimerkiksi yritysten osaamisen kehittämistä koskevissa tutkimuksissa ja luovien alojen selvityksissä on havaittu, että pk-yritykset eivät osaa täysipainoisesti hyödyntää luovaa osaamista toimintansa kehittämisessä (vrt. Kallonen & Kuhmonen, 2021). Yksi syy tähän voi olla selkeiden toimintamallien puuttuminen – yritykset eivät tiedä miten luovaa osaamista voisi käyttää ja minkälaisiin tarkoituksiin. Pk-yritykset toimivat kiristyneessä kilpailutilanteessa, jossa yritysten uudistumiskyky on olennaista. Uudistumiseen olisikin hyödynnettävissä luovaa osaamista ennakoimaan ja vastaamaan muutoksiin toimintaympäristössä, liiketoiminnassa ja asiakkaiden tarpeissa.

Uusia hankerahoitusmahdollisuuksia

Julkiset rahoitusohjelmat tarjoavat erittäin laajan skaalan kehittämismahdollisuuksia kulttuurialalle (ks. esim. Euroopan komissio, 2024; Opetus- ja kulttuuriministeriö, i.a.; Rakennerahastot, 2024). Rahoitusohjelmiin kirjattujen tavoitteiden mukaisesti olisi tärkeää esimerkiksi lisätä tietoisuutta kulttuuriperinnöstä kulttuurikasvatuksen keinoin, edistää kulttuurialan ammattilaisten liikkuvuutta eri Euroopan maissa sekä mentoroida kulttuurialan yrittäjyyttä ja innovoida uusia liiketoimintamalleja. Samoin kestävän kehityksen integrointi kulttuurituotantoon, digitaalisten alustojen ja työkalujen kehittäminen alalle, kulttuurimatkailun edistäminen sekä uudenlaisten verkosto- ja yhteistyömallien hakeminen ovat keskeisiä ja potentiaalisia hankeaihioita.

Vaikka kulttuurialaan sellaisenaan kohdistuva hankerahoitus on usein rajallista, on mahdollista kehittää uutta innovaatio-osaamista muiden alojen hankkeissa. Yhteistyön rajapinnat eri alojen välillä voivat avata täysin uusia näkökulmia, kuten esimerkiksi matkailualalla kulttuurisisällöt voivat rikastuttaa matkailukokemuksia, teknologia-alalla luovat ratkaisut voivat edistää digitaalista innovaatiota, ja hyvinvointialalla taide ja kulttuuri voivat tukea henkistä ja fyysistä hyvinvointia.

Tällaisten hankkeiden toteuttaminen voi merkittävästi vahvistaa alueellista kilpailukykyä, tarjoten samalla uusia mahdollisuuksia luovien alojen ammattilaisille.

Satu Lautamäki

yliopettaja, KTT
SeAMK

Kirjoittaja työskentelee yliopettajana, opettaa ja ohjaa opinnäytetöitä kulttuurituotannon AMK-tutkinto-ohjelmassa sekä yAMK-tutkinto-ohjelmissa, suunnittelee ja toteuttaa TKI-hankkeita kulttuurituotannossa ja yhteistyössä muiden alojen kanssa. Osaamisalueita ovat mm. luovien alojen kehittäminen, pk-yrittäjyys, kansainvälisyys, palvelumuotoilu sekä monialainen tuotekehitys.

Lähteet

Euroopan komissio. (22.8.2024). *Kulttuuri liikuttaa Eurooppaa: EU kulttuurin ja luovuuden edistäjänä*. https://commission.europa.eu/news/culture-moves-europe-how-eu-promotes-culture-and-creativity-2024-08-22_fi

Kaihovirta, A., Haila, K., Noro, K., Salminen, V., Härmälä, V., Halme, K., Mikkelä, K., Saarnivaara, V.-P., & Pekkala, H. (2017). *Innovaatioekosysteemit elinkeinoelämän ja tutkimuksen yhteistyön vahvistajina*. Valtioneuvoston kanslia.

Kallonen, T. & Kuhmonen, A. (2021). *Jatkuva oppiminen: työelämän tärkein taito*. Kauppakamari.

Knippenberg van, D. (2017). Team innovation. *Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior, 4*(1), 211-233.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. (i.a.). *Taiteen ja kulttuurin alan EU ja kansainvälinen yhteistyö*. https://okm.fi/kulttuuri/kansainvalinen-toiminta-ja-eu

Rakennerahastot. (2024). *Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen: haut avautuvat tammikuussa, tutustu sisältöihin jo nyt. Luovan ja kulttuurialan innovaatio-osaaminen: haut avautuvat tammikuussa, tutustu sisältöihin jo nyt | Rakennerahastot*